

Riksdagens förvaltningsutskott

Ärende: Sakkunnigyttrande av Svenska Finlands folkting gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, RP 58/2026 rd

Hänv: Förvaltningsutskottets begäran om skriftligt sakkunnigyttrande inför utskottets möte 1.6.2026

Svenska Finlands folkting tackar för möjligheten att ge ett sakkunnigyttrande om regeringens proposition. Folktinget tar i enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003) ställning till frågor som har betydelse för den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter.

I regeringens proposition anges att myndigheterna i nuläget sänder elektroniska delgivningar till den meddelandeförmedlingstjänst, som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillhandahåller. Syftet med propositionen är att myndigheternas elektroniska delgivningar även ska kunna visas i digitala posttjänster, som privata aktörer tillhandahåller. Enligt förslaget ska den biträdande offentliga förvaltningsuppgiften anförtros en privat aktör genom avtal. En överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter enligt 124 § i grundlagen preciseras i 25 § i språklagen.

Riksdagens grundlagsutskott har i sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet framhållit vikten av att meddelandeförmedlingstjänsten kan användas på finska och svenska (GrUU 59/2025 rd). Grundlagsutskottet har ansett att det är väsentligt att se till att båda nationalspråken får tillräckligt stor synlighet i de digitala tjänsterna och att även andra språkliga rättigheter tillgodoses. Därtill har utskottet ansett att det är viktigt att de grundläggande språkliga rättigheterna beaktas redan i den inledande fasen av utvecklingen av tjänsterna och att de digitala tjänsterna utvecklas parallellt i olika språkversioner. (GrUB 5/2022 rd)

Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2025 lämnades till riksdagen 15.1.2026. Ett centralt tema är digitaliseringen. Enligt språkberättelsen utvecklas nya tjänster och system fortfarande ofta på finska i första hand, vilket återspeglas i en sämre tillgång till och kvalitet på svenskspråkiga tjänster (statsrådets publikationer 2026:3, s. 187).

Folktinget konstaterar att den nya språkberättelsen visar att det fortfarande finns en uppenbar diskrepans mellan lag och verklighet, vilket innebär att det är viktigt att myndigheterna i sin verksamhet uppmärksammar och åtgärdar de brister som har noterats.

Folktinget hänvisar till detta och föreslår att grundlagsutskottets ställningstaganden (GrUU 59/2025 rd, GrUB 5/2022 rd) och Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2025 beaktas i förvaltningsutskottets betänkande.

Folktingets ställningstagande

Propositionens avsnitt gällande bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna har kompletterats med en grundlig bedömning av konsekvenserna för genomförandet av de språkliga rättigheterna i avsnitt 4.2.2.4. Folktinget konstaterar att detta är en förutsättning för att lagberedaren ska kunna bedöma lagförslagets konsekvenser för förverkligandet av språkliga rättigheter.

Enligt detta avsnitt bedöms riskerna för att de språkliga rättigheterna inte tillgodoses jämlikt på finska och svenska, och därmed rättsskyddsriskerna, vara små. Motiveringen till detta är att de tjänsteleverantörer som tillhandahåller visningsprogram är skyldiga att iaktta tillämpliga bestämmelser i språklagstiftningen utan separata bestämmelser eller avtalsvillkor.

Folktinget anser dock att denna motivering inte är övertygande. Även om språklagstiftningen ska tillämpas på de tjänsteleverantörer som tillhandahåller ett visningsprogram med stöd av avtal, så innebär detta inte automatiskt att de språkliga rättigheterna tillgodoses likvärdigt i praktiken, i synnerhet inte om det saknas uttryckliga bestämmelser i den lagstiftning som styr verksamheten och i de avtalsvillkor som styr genomförandet och uppföljningen.

Propositionen anger att myndigheten är skyldig att se till att tjänsteleverantörer vid tillhandahållandet av visningsprogram ger språklig service som överensstämmer med språklagstiftningen. Detta är viktigt, men har enligt Folktingets erfarenhet ofta inte varit ett tillräckligt villkor för att säkerställa förverkligandet av språkliga rättigheter. Tjänsteleverantörens språkliga skyldigheter bör därför fastställas i lagen eller under alla omständigheter i det avtal som myndigheten ingår med tjänsteleverantören.

Folktinget har genomgående framhållit att det är viktigt att införa en bestämmelse om språkliga rättigheter i lagstiftningen om digitala tjänster. Folktinget har tagit ställning till denna fråga bland annat i sakkunnigyttranden till riksdagens utskott gällande Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2025 (B 20/2025 rd). Orsaken till Folktingets förslag är de tydliga brister i digitala offentliga tjänster på svenska, som framgår av regeringens språkberättelse 2025 och som framkommer i Folktingets egen språkskyddsverksamhet.

Folktinget noterar med tillfredsställelse att riksdagens grundlagsutskott i sitt utlåtande om språkberättelsen 2025 anser att statsrådet bör bedöma om uttryckliga bestämmelser om språkliga rättigheter bör tas in i regleringen om elektroniska tjänster. Kulturutskottet skrev in samma ställningstagande i sitt betänkande om språkberättelsen 2025 (GrUU 18/2026 rd, KuUB 5/2026 rd).

Folktinget föreslår med hänvisning till detta att förvaltningsutskottet uppmärksammar grundlagsutskottets och kulturutskottets ställningstaganden (GrUU 18/2026 rd, KuUB 5/2026 rd) i sitt betänkande.

Folktinget föreslår vidare att förvaltningsutskottet skriver in följande i betänkandet:

- att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata går in för en systematisk språkplanering för att få en helhetsbild av de språkliga tjänster som har betydelse för de gemensamma stödtjänsterna för e-tjänster. Språkplaneringen kunde exempelvis vara en del av myndighetens likabehandlingsplan.
- att myndigheten genom uttryckliga avtalsvillkor försäkrar sig om att tjänsteleverantören vid tillhandahållandet av visningsprogram uppfyller kraven i språklagstiftningen och att myndigheten följer upp att avtalsvillkoren förverkligas.
- att myndigheten ser till att finsk- och svenskspråkiga personer har lika tillgång till kundbetjäning, rådgivning och digitalt stöd på sitt eget språk, även när de tar emot myndigheternas delgivningar i privata digitala posttjänster.
- att myndigheten regelbundet använder indikatorer för att följa upp hur de språkliga rättigheterna har förverkligats till följd av reformen och vidtar korrigerande åtgärder enligt behov.

Folktinget understryker slutligen att det även framöver kommer att finnas personer som inte har digital kompetens eller som i övrigt saknar möjlighet att använda elektroniska tjänster. Detta kan gälla personer som är i en utsatt ställning på grund av exempelvis ålder, hälsotillstånd eller en sårbar livssituation. Var och en har rätt att välja om kommunikationen med myndigheterna sker via elektroniska tjänster eller via alternativa service- och kommunikationskanaler. Det är angeläget att även de alternativa service- och kommunikationskanalerna erbjuds jämlikt på finska och svenska i enlighet med språklagen.

Helsingfors den 29 maj 2026

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Christina Gestrin
folktingssekreterare

Kristina Beijar
sakkunnig i förvaltningsärenden